

המוכר פירות פרק ששי בבא בתרא צח.

עין משפט
נר מצוה

נז א ב ג מ"י פ"י מהל'
מכירה הלכה ו סמנ
לאין קט טו"ש מ"מ ס'
ל ספיק י'
נח ד מ"י שם הל' ג
טו"ש שם ספיק ה'
נב ה ו ז מ"י שם טו"ש
שם ספיק ו'
ס ה ט י מ"י שם הל' ה
טו"ש שם ספיק ח'
סא כ ל מ"י שם טו"ש
שם ספיק ט'

רבינו גרשום

לא שנו. דאין המוכר
באחריות היינו כשדרכו
בקנין דלוקח. אבל אם
עדיין בכליו דמוכר לימא
ליה לוקח הא חמור: אפי'
כי איתיה בקנינים דמוכר
אמאי מצי למימר ליה
לוקח הא חמור הא קנקן
לימא ליה המוכר לא
איבעי לך לשהוייה
ברשותך אלא היה לך
ליקחנו ולמכור לאלתר
משום דכל שעתא מחמין
ראמאי מצי לוקח למימר
לי' הא חמור כו': הכא
במאי עסקין דאמר לי'
לוקח למקפה. בעינא ולא
לובני דהשתא לא מצי
למימר ליה לא איבעי לך
לשהוייה: ומקשי' מאי
דוחקיה דר' יוסי לאוקמי
כו' לוקמי בקנינים דמוכר
ודלא אמר לו למקפה
ולמא הכי לא שנו דאנו
חייב באחריותו אלא
בקנין דמוכר הואיל דלא
א"ל למקפה דמצי למימר
ליה [לא] איבעי לך
לשהוייה: אמר רבא משום
הכי אוקמוה למתני' הכי
בקנינים דלוקח וכו' משום
דסיפא דמתני' כו': אלא
ש"מ. דמשום הכי לא מצי
למימר הכי דאמר הלוקח
למקפה קא בעינא ליה
והיכא דמפרש לסיפא
מפרשי' גמי רישא. והא
דקתי' ר' יוסי ב"ר חנינא
דבקנינים דמוכר מצי אמר
ליה הא חמור והא קנקן
לחייב המוכר באחריות
פליגא דר' חייא: אף כי
היין בוגד. לו לאדם
שמתיהו ואינו מתנאה
בשום טובה ומחמין היין
לו הואיל (ל' דלקח) אינו
חייב המוכר באחריותו:
בגוה שלו. בביתו: כל
המתנאה. בטלית של ת"ח
לא בטלית משק קאמר
משום שהכל חייבין
בציצית אלא שחורב בסודר
על ראשו כעין שהיו
גרילין לעשות תלמידים
חכמים וסודר אסור לפרוש
כי אם לח"ח וקרא שמו
סודר על שמו [של] ת"ח
דכתי' סוד' לו לריו: לא
יגוה ולא יבא לנה קדשו:
אדעתא לסבוייה. שקנאה
על דעת למכרה בביתו
על יד על יד ותקן
החבתי' שהחבי' קודם
מכירת' למחצית או
לשלישית דינא הוא
דמקבל ליה המוכר: דלא
שני בבירוייהו. שלא
עשאה סמוך לשמרים:
אבל אי מצי לובנה מקמי
הכי ולא זכבה בודאי
באחריות' החמיצה ולא
מקבל: לפרוותא
דוולשפט. לאותו מקום
שהיין ביקר וול מכדי
שוויין שותיה נגמר בול
שפט כשעה שקיבלה דינא
הוא דמקבל לה מיניה
דמשום דאהדיא דעתא
קיבל מינה דאי זבין זבין
ואי לא ליהודה ליה:
איבעיא להו הוה חלא.
ברשותו: אמאי. מקבל
או לא מקבל: ואמר לי'.
דלא מקבל ליה כדו' חייא
ב"ר יוסף דאמר לעיל
חמרא מולא דגברא גרים
והחזוני' גורם ולא מקבל

מבושם עד עצרת. קשה לרש"י דהא בקנינים דלוקח איירי
מתניתין ולימא ליה קנקן גרים ולרז חייא בר יוסף
לימא ליה מולך גרס יוש לומר דודאי אם נמנא חומץ מני אמר ליה
הכי אבל הכא לא איירי בזה אלא אשמועינן דלרז ליתן לו יין
הראוי להתקיים עד העצרת:

האי מאי דזבין חביתא דחמרא
אדעתא לסבוייה. פי' א (רש"י)
דאין החזוני' אלא שליח בעלמא
ואין נראה לר"י דאם כן לא הוה
ליה למימר זבין ועוד דאם כן מגופה
מילמא דרנא לא שמעינן שום חידוש
דהא דקאמר לא אמרן אין נראה
שיהא זה מדברי רבא אלא גמרא
דקאמר ליה ונראה לו לפרש דמייירי
דזבין מכר גמור ואדעתא דהכי זכנה
שימכרנו בחנות ודמי לא"ל למקפה
דזעי שיתקיים כדי מקפה והכי נמי
זעינא שיתקיים כדי סבוייה ומיהו
קשה לישנא דאמר כמון מעובדא
דקביל חמרא מחצירה אדעתא
דנמטא אפרוותא דוול שפט חלא
לא כרז חייא בר יוסף השתא התם
דלא זכנה לגמרי מני אמר ליה
מולך גרס כ"ש הכא דהוה מכר
גמור וי"ל דהיה לישנא מוקי הך
מילמא דרנא צידוע שיינו מחמין ואפי'
הכי דוקא אדעתא דסבוייה הא לאו
הכי מני א"ל לא איבעי ליה לשהוי':

רבי
הכא ולא יגוה וכתיב התם ²אל נזה קדרשך אמר רבא ³האי מאן דזבין ליה חביתא
דחמרא לחנוואה אדעתא לסבוייה ותקיף אפלגא או אתילתא דינא הוא דמקבל
לה מיניה ⁴ולא אמרן אלא דלא שני בברוא אבל שני בברוא לא ⁵ולא אמרן
אלא דלא מטא יומא דשוקא אבל מטא יומא דשוקא לא ואמר רבא ⁶האי מאן
דקביל חמרא אדעתא דממטי ליה לפרוותא ⁷דוול שפט ואדמטי' התם ול דינא
הוא דמקבל ליה איבעיא להו הוה חלא מאי אמר ליה רב הלל לרב אשי כי
הואן בי רב כהנא אמר לן חלא לא ודלא כר' יוסי בר' חנינא ואיכא דאמרי'
⁸אפילו חלא גמי מקבל כמאן כר' יוסי בר' חנינא: ישן משל אשתך כר':

תאנא
קנקנים דמוכר קמי מתניתין דאין מוכר חייב באחריותו משום דלא איבעי ליה לשהוי':
הוה ליה מקח טעות: לימא ליה לא איבעי לך לשהוי'. דהא רוצא לאו לשהוי' זכני': אלא לאו שמע מינה דאמר ליה
למקפה. וה"ה לרישא והיינו טעמא דצרישא פטור מוכר דאיכא למימר קנקנים דלוקח גרמו וצסיפא חייב הואיל וידוע שיינו רגיל
להחמין כל שנה: ופליגא. הא דר' יוסי צר' חנינא דמוקי לה בקנקנים דלוקח ולא דמוכר משום דמני א"ל הא חמור והא קנקן: דרז חייא
בר יוסף. דליהו מוקי לה גמי בקנקנים דמוכר ואע"ג דא"ל למקפה כדמוכר סיפא אפי' הכי מוכר פטור דלא מני אמר ליה הא חמור והא
קנקן דלאו קנקנים דמוכר גרמו אלא מולא דלוקח שהוא צעליו של יין גרים: שנאמר ואף כי היין בוגד. כזאס למה משום דגבר יהיר וגו'
גאזוה של אדם שגמים דעתו כדבר שאין בו גורם שהיין בוגד בו דסבורין שהוא יין ונמנא חומץ מזה כנגד מדה. ומיהו סיפא כיון דאמר ליה
למקפה ולא מני אמר ליה לא איבעי לך לשהוי' ולא מני למימר ליה מולך גרם מאחר שהדבר ידוע שיינו מחמין הלכך חייב מוכר: **איגושי**
ביסיה. אשמו: לא מיקבל. שמצוה אומה: כל הממנא צעליו של תלמודי חכמים. דעציד כדאמרן בחזקת הבתים (לעיל דף יז): טלית של
תלמודי חכמים כיז כל שאין חלוקה נראה מתחתיו טפח ונציעותא ימירתה הוא וגסות הוא למי שאינו תלמיד חכם: האי מאן דמוזין ליה חציפא
דחמרא לחנווי' וכו'. מוכר חצית שלו לחנווי' כדי למכור את היין בחנותו וישתכר החנווי' קאם ובעל הבית לא יקבל מעותיו אלא לאחר שיקבל
החנווי' מן הלוקחין וחמרא ברשותא דמריה קאי ואין החנווי' אלא שליח בעלמא לישול שכר טרחה. והלכך אם החמין ספלגא או אחילתא דרנא
קודם שמכר כולו: דינא הוא דמקבל. צעל הבית כל ההפסד וכגון שלא פשע שליח דהיינו חנווי' מידי בשליחותו כדמפרש ואזיל. ואף כי
היין בוגד ליכא למימר גבי חנווי' דהא אין לו חלק בו וגם לא הקנקן שלו הוא ואכתי' ברשות מריה קמא חיתיה: ולא אמרן. דהפסיד
צעל הבית: אלא דלא שני. לוקח כדברא לעשות נקב אחר בחצית אבל שני איכא למימר דהוא גרים: דלא מטא יומא דשוקא. ולא
נעטל חנווי' כדמיתמו: האי מאן דקביל חמרא מחצירה. למחציה שכר והקנקנים דמוכר אלא קיבלו דמדים כשער של עכשיו הוכיח דאמר ליה
והריוח יחלוק. וכל מקבלי ממון למחצית שכר הוה מפסיד ונפקד קרובים לשכר קרובים להפסד והרי הוא באחריות שניהם להפסד כמו לשכר
כדאמרן (ב"מ דף קד): הך עיסקא פלגא מלוה ופלגא פקדון ואם הוקיר או החל או נגנז או נאבד לשניהם נאבד והוול. אבל אמר לו צעל
היין למקבל אפי' אם הוקיר לא יחא לך רשות למכרו ככאן אלא יזל ואמטייה למלכות אחרת אפרוותא דוול שפט שזאזוה מקום היו מוכרים
יין ציוקד וקודם שהגיע לשם זל היין בכל המקומות ופחת מכדי דמים שקיבלו: דינא הוא דמקבל. צעל היין את כל הזול דכיון
דאפילו אם הוקיר מיד לא היה לו רשות למכרו עד שמיגע לפרוותא דוול שפט לענין זולא נמי ברשותא דבעל היין קאי. ומיהו לגבי
גניבה ואבדה ברשותא דמקבל גמי קאי וכן אם נעשה חומץ כדלקמן שהרי באחריותו הוא וקרינא ביה אף כי היין בוגד דמולא
דתרוייהו גרים שבאחריות שניהם הוא עומד ושיניהם צעליו של יין: **ופשע דלא אמטייה** לא גרסינן: הוה חלא. מקמיה דלאמטייה להתם
מאי מי מקבל צעל היין כל ההפסד דהא אפילו גבי מכירה מגוריה מקבל משום דא"ל לוקח אמרן חמור והא קנקן היכא דאמר ליה
למקפה דלא מני אמר ליה מוכר לא איבעי לך לשהוי' וכל שכן הכא דלא מני מכר לגמרי וגם אמר ליה זל אמטייה אפרוותא דוול שפט
שזוה להשהותו דמני אמר ליה מקבל הא חמור והא קנקן כר' יוסי צר' חנינא או דלמא לא מקבל כל ההפסד אלא פלגא דמני
אמר ליה מולך גמי גרם שבאחריות שנינו עומד והיין בוגד קרינא ביה כרז חייא בר יוסף: חלא לא. כלומר לא מקבל צעל היין כל
ההפסד ואע"ג דכמאן דא"ל למקפה דמי ואיבעי לשהוי' משום דמול שני הצעלים גורם: ודלא כר' יוסי צר' חנינא. דמוקי למתניתין
בקנקנים דלוקח אבל בקנקנים דמוכר סבירה ליה דאמר ליה לוקח הא חמור והא קנקן היכא דאמר ליה למקפה והכא נמי כיון
דא"ל זל אמטייה כו' הרי זה לו להשהות. ונראה צעני דלית הלכתא כר' יוסי צר' חנינא אלא כרז חייא בר יוסף דמונא דגברא גרים
אלא אם כן ידוע שיינו מחמין ודאמר ליה למקפה דהא שמואל קאי כוותיה ואמרן לעיל [יז]: עבד רב יוסף עובדא בחמרא כוותיה שמואל:

תנא
ודלא כר' יוסי ב"ר חנינא דאמר לעיל אבל בקנקנים דמוכר לימא ליה הא חמור הא קנקן והא חמרא בחביתא דמוכר החמין: ואיכא דאמר וכו' כמאן כר' יוסי ב"ר חנינא. דאמר בקנקנים דמוכר מצי אמר ליה
הא חמור והא קנקן והא חמרא איתיה בקנינים דמוכר ומקבל הואיל שהחמין בכליו: אם אמר לו יין מבושם. יין מבוחר וטוב אני מוכר לך חייב להעמיד לו יין יפה וטוב שיכול להעמיד לו עד עצרת

מבושם. שיתקיים כדרך המתקיימין: עד העצרת. אבל לא מן
העצרת ואילך שחוס תקופת תמוז מקלקל אפי' יין מבושם: וישן.
ואם מוכר לו יין ישן יתן לו משל אשתקד שנה המוקדמת לזו שאנו
עומדים בה: משל שלש שנים. משנה דקודם אשתקד דהוה לזו
ג' שנים עם שנה שאנו עומדין בה:

גב' לא שנו. דאינו חייב באחריותו:
אלא בקנקנים דלוקח. שקבל הלוקח
היין בחציותיו דאיכא למימר כליו
גרמו. ומיהו סיפא דקמני ואם ידוע
כו' התם ליכא למימר כלי הלוקח
גרמו דאין סהדי שהיין רגיל בכך:
אבל בקנקנים דמוכר. מני אמר ליה
לוקח אפילו לזמן מרובה הא חמור
והא קנקן דודאי ייך וכליך גרמו
דכבירה ליה דמימות הצדיר הוה יין
מקולקל כבר אלא שאין ניכר הדבר
עד שעת חיתון כדאמרין באיזהו
נשך (ב"מ דף עב): מעיקרא דחמרא
חמרא דחלא חלא ההוא שעתא הוא
דמבשרי אנפשייהו חמרא. ולרז
דאמר לעיל [יז]: כל שלשה ימים ברשות
מוכר איכא לאוקמוי מתני' בקנקנים
דלוקח ואפילו תוך שלשה או בקנקנים
של מוכר ולאחר שלשה והלכך מוכר
פטור: **וכי קנקנים דמוכר** (כ').
למה יפסיד מוכר הא מני אמר ליה
מוכר ללוקח לא איבעי לך לשהוי'.
דאפילו לרז דאמר (לעיל דף צג).
המוכר שור לחצירו ונמנא נגחן הרי
זה מקח טעות הני מילי משום דרובא
לרדא ואפילו אכל הכא רוצא לאו
לשהוי' זכני ופסיד לוקח: דאמר ליה
למקפה. להסתפק מעט מעט לקדירות
דהיינו לשהוי': מאי דוחקיה דרבי
יוסי צר' חנינא לאוקמוי. רישא
דמתניתין בקנקנים דלוקח לחוד ולא
בקנקנים דמוכר משום דמוקי למתני'
כדא"ל למקפה לוקמיה כדלא אמר
ליה למקפה דמוכר יין סתם קמני

ולא שנה קנקנים דלוקח ולא שנה
אמאי. הוה ליה מקח טעות: לימא ליה לא איבעי לך לשהוי'. דהא רוצא לאו לשהוי' זכני': אלא לאו שמע מינה דאמר ליה
למקפה. וה"ה לרישא והיינו טעמא דצרישא פטור מוכר דאיכא למימר קנקנים דלוקח גרמו וצסיפא חייב הואיל וידוע שיינו רגיל
להחמין כל שנה: ופליגא. הא דר' יוסי צר' חנינא דמוקי לה בקנקנים דלוקח ולא דמוכר משום דמני א"ל הא חמור והא קנקן: דרז חייא
בר יוסף. דליהו מוקי לה גמי בקנקנים דמוכר ואע"ג דא"ל למקפה כדמוכר סיפא אפי' הכי מוכר פטור דלא מני אמר ליה הא חמור והא
קנקן דלאו קנקנים דמוכר גרמו אלא מולא דלוקח שהוא צעליו של יין גרים: שנאמר ואף כי היין בוגד. כזאס למה משום דגבר יהיר וגו'
גאזוה של אדם שגמים דעתו כדבר שאין בו גורם שהיין בוגד בו דסבורין שהוא יין ונמנא חומץ מזה כנגד מדה. ומיהו סיפא כיון דאמר ליה
למקפה ולא מני אמר ליה לא איבעי לך לשהוי' ולא מני למימר ליה מולך גרם מאחר שהדבר ידוע שיינו מחמין הלכך חייב מוכר: **איגושי**
ביסיה. אשמו: לא מיקבל. שמצוה אומה: כל הממנא צעליו של תלמודי חכמים. דעציד כדאמרן בחזקת הבתים (לעיל דף יז): טלית של
תלמודי חכמים כיז כל שאין חלוקה נראה מתחתיו טפח ונציעותא ימירתה הוא וגסות הוא למי שאינו תלמיד חכם: האי מאן דמוזין ליה חציפא
דחמרא לחנווי' וכו'. מוכר חצית שלו לחנווי' כדי למכור את היין בחנותו וישתכר החנווי' קאם ובעל הבית לא יקבל מעותיו אלא לאחר שיקבל
החנווי' מן הלוקחין וחמרא ברשותא דמריה קאי ואין החנווי' אלא שליח בעלמא לישול שכר טרחה. והלכך אם החמין ספלגא או אחילתא דרנא
קודם שמכר כולו: דינא הוא דמקבל. צעל הבית כל ההפסד וכגון שלא פשע שליח דהיינו חנווי' מידי בשליחותו כדמפרש ואזיל. ואף כי
היין בוגד ליכא למימר גבי חנווי' דהא אין לו חלק בו וגם לא הקנקן שלו הוא ואכתי' ברשות מריה קמא חיתיה: ולא אמרן. דהפסיד
צעל הבית: אלא דלא שני. לוקח כדברא לעשות נקב אחר בחצית אבל שני איכא למימר דהוא גרים: דלא מטא יומא דשוקא. ולא
נעטל חנווי' כדמיתמו: האי מאן דקביל חמרא מחצירה. למחציה שכר והקנקנים דמוכר אלא קיבלו דמדים כשער של עכשיו הוכיח דאמר ליה
והריוח יחלוק. וכל מקבלי ממון למחצית שכר הוה מפסיד ונפקד קרובים לשכר קרובים להפסד והרי הוא באחריות שניהם להפסד כמו לשכר
כדאמרן (ב"מ דף קד): הך עיסקא פלגא מלוה ופלגא פקדון ואם הוקיר או החל או נגנז או נאבד לשניהם נאבד והוול. אבל אמר לו צעל
היין למקבל אפי' אם הוקיר לא יחא לך רשות למכרו ככאן אלא יזל ואמטייה למלכות אחרת אפרוותא דוול שפט שזאזוה מקום היו מוכרים
יין ציוקד וקודם שהגיע לשם זל היין בכל המקומות ופחת מכדי דמים שקיבלו: דינא הוא דמקבל. צעל היין את כל הזול דכיון
דאפילו אם הוקיר מיד לא היה לו רשות למכרו עד שמיגע לפרוותא דוול שפט לענין זולא נמי ברשותא דבעל היין קאי. ומיהו לגבי
גניבה ואבדה ברשותא דמקבל גמי קאי וכן אם נעשה חומץ כדלקמן שהרי באחריותו הוא וקרינא ביה אף כי היין בוגד דמולא
דתרוייהו גרים שבאחריות שניהם הוא עומד ושיניהם צעליו של יין: **ופשע דלא אמטייה** לא גרסינן: הוה חלא. מקמיה דלאמטייה להתם
מאי מי מקבל צעל היין כל ההפסד דהא אפילו גבי מכירה מגוריה מקבל משום דא"ל לוקח אמרן חמור והא קנקן היכא דאמר ליה
למקפה דלא מני אמר ליה מוכר לא איבעי לך לשהוי' וכל שכן הכא דלא מני מכר לגמרי וגם אמר ליה זל אמטייה אפרוותא דוול שפט
שזוה להשהותו דמני אמר ליה מקבל הא חמור והא קנקן כר' יוסי צר' חנינא או דלמא לא מקבל כל ההפסד אלא פלגא דמני
אמר ליה מולך גמי גרם שבאחריות שנינו עומד והיין בוגד קרינא ביה כרז חייא בר יוסף: חלא לא. כלומר לא מקבל צעל היין כל
ההפסד ואע"ג דכמאן דא"ל למקפה דמי ואיבעי לשהוי' משום דמול שני הצעלים גורם: ודלא כר' יוסי צר' חנינא. דמוקי למתניתין
בקנקנים דלוקח אבל בקנקנים דמוכר סבירה ליה דאמר ליה לוקח הא חמור והא קנקן היכא דאמר ליה למקפה והכא נמי כיון
דא"ל זל אמטייה כו' הרי זה לו להשהות. ונראה צעני דלית הלכתא כר' יוסי צר' חנינא אלא כרז חייא בר יוסף דמונא דגברא גרים
אלא אם כן ידוע שיינו מחמין ודאמר ליה למקפה דהא שמואל קאי כוותיה ואמרן לעיל [יז]: עבד רב יוסף עובדא בחמרא כוותיה שמואל:

(א) כוטיף דף מז: (ב) ע"י ב"מ
עב: וזמון: עס ד"ה אפרוותא
וטס מוכח דגמרי' הכא
דוולשפט, א (ג) יזל
רש"ס,

תורה אור השלם
1 ואף כי היין בוגד גבר
יהיר ולא יגוה אשר הירדב
בשאלו נפשו ודאא כמות
ולא ישבע ויאסוף אליו כל
הגוים ויקבץ אליו כל
העמים:
2 נחית בחסדך עם זו
נאלת נחלת בעוף אל נוח
קדשך:
שמות טו י

הגהות הב"ח
(א) רש"ב ד"ה וי קנקנים
דמוכר מאי הוה למח: